

SISTEMES NATURALS I DE SUPORT

1. Caracterització del paisatge

El Maresme és una comarca on predomina un tipus de paisatge humanitzat en forma de mosaic degut a una ocupació humana multiseular. En relació al seu grau de naturalitat, el gradient dels paisatges del municipi millora gradualment des del litoral fins la muntanya, és dir, en sentit invers a la intensitat de seva ocupació i utilització. Es poden distingir tres unitats de paisatge principals: la costa, el litoral, i la serralada.

El paisatge costaner és fortament artificialitzat a tota la façana urbana de Calella. Entre el tren i la platja es conserva un passeig amb plàtans, excepcional pel seu emplaçament, el passeig Manel Puigvert.

Les platges del municipi no conserven comunitats naturals. Això no obstant, la platja de les Roques, que en realitat és un conjunt de cinc platjoles limitades per penyasegats, ofereix micropaisatges de més qualitat, amb petits illots com la Roca Grossa, on encara hi reposen els corbs marins.

El paisatge litoral s'estén des de la costa fins els peus de la serra i comprèn els fons de vall. En general, és bastant artificialitzat. Cal destacar el contrafort muntanyenc occidental que conforma, ran de mar, la punta de Calella, amb el Far i les Torretes, que constitueixen dues fites paisatgístiques de primer ordre i dos miradors privilegiats del litoral maresmenc. L'altre element digne d'esment és el Parc Dalmau, que per la seva extensió, situació (dominat el nucli històric) i vegetació forestal, té una valor paisatgístic singular.

La resta d'aquesta unitat paisatgística està formada per un mosaic de fragments agrícoles en producció, espais agrícoles abandonats, en diversos estadis de successió, i clapes forestals que cobreixen alguns serrats i caracteritzen un paisatge divers, que en alguna vall encara manté una certa qualitat estètica.

El paisatge de serralada litoral és el menys artificialitzat i forma part de la Serra del Montnegre, presidit pel Turó de la punta de Garbí (423 m.). Cobreix quasi la meitat del terme municipal, amb predomini del paisatge forestal, en gran part reconstituït durant la segona meitat del segle vint. Una bona part de l'antic espai agrícola, situat en pendents, ha estat abandonat, i està actualment ocupat per vegetació natural en diverses etapes de la successió ecològica, des de prats, més o menys espontanis, fins a matollars i bosquines. En diversos indrets encara romanen els cercles metàl·lics dels antics hivernacles de maduixeres, rovellats i recoberts de vegetació. A diferència de que s'esdevé en els dos sectors precedents, les tendències dominants en aquesta unitat del paisatge són l'homogeneïtzació i la naturalitat.

En referència al paisatge vegetal, a Calella predomina la vegetació forestal (37,4%), seguida per l'antropogènica o ruderal (24,7%), l'arvensa (15,5%), l'herbàcia (9,6%) i l'arbustiva (6,4%). La categoria de vegetació més escassa és la higròfila (4,5%).

Malgrat la intensa transformació que ha tingut lloc, el 53 % de la superfície municipal encara conserva vegetació natural o seminatural.

Quan a la distribució geogràfica de la vegetació, la principal característica és l'alt nivell de fragmentació. Més de la meitat de la superfície del municipi està ocupada per un mosaic format per una vintena de classes de vegetació. Les dues classes de vegetació menys fragmentades són la sureda i pineda de pinyer, i la vegetació ruderal. La primera està concentrada a la serralada litoral i al seu contrafort occidental, i la segona concentrada a l'espai urbà i rodalies.

2. Àrees d'interès natural

El municipi de Calella presenta zones amb un especial interès des del punt de vista natural, així com algunes espècies de flora i fauna representatives de la regió mediterrània.

Àrees d'interès ecològic i paisatgístic

Dins del municipi de Calella hi ha dos grups de vegetació que tenen un especial interès ecològic; un situat en l'espai forestal i l'altre dins dels prats.

Dins de l'espai forestal, les àrees de més interès ecològic corresponen al mosaic format per boscos mediterranis ben estructurats i clarianes obertes. Algunes d'aquestes clarianes mantenen usos agrícoles (en certs casos gràcies a la gestió de la societat de caça local) i moltes altres es troben ja en diferents etapes de la successió ecològica de reconstitució, des de fenassars fins a brolles arbades. Aquests hàbitats ofereixen un considerable interès per a la fauna ornítica, especialment hivernant i tenen un considerable interès estètic.

Dins dels prats, les àrees de més interès ecològic corresponen a les que ocupa el prat sabanoide d'albellatge (*Hyparrhenietum hirta-pubescentis*), que apareix als solells amb pendents pronunciats i marges secs de les carreteres, i és dominat per l'albellatge o fenal de bou (*Hyparrhenia hirta*) i un altre prat, que té una extensió menor al municipi, que és el fenassar típic (*Brachypodium phoenicoidis*). Ultra l'interès de vegetació, la fauna associada a aquests prats, excepcionals en el context europeu, és molt singular.

D'altra banda, hi ha un altre sector d'especial interès natural i paisatgístic que és el que forma el contrafort forestal que des de la Serralada Litoral davalla fins a la punta del

Capaspre, a la banda occidental del municipi, conegut, a la part baixa, amb el nom de “Les Torretes”. Aquest espai conjuga un bon grau de conservació de les formacions forestals amb una qualitat estètica i paisatgística molt notable. Aquest espai té una gran importància per a la connectivitat ecològica.

3. Fauna i flora d'interès ecològic

3.1. Fauna

Un indicador habitual de la diversitat biològica és la diversitat ornítica. Actualment, la diversitat d'ocells presents a la part de muntanya del municipi és considerable. Segons els darrers censos d'espècies hivernants i nidificants disponibles (quadrícules UTM 5805-5905), s'han identificat 42 espècies, la majoria de les quals són protegides a Catalunya. Destaquen espècies pròpies d'ambients boscos ben constituïts, com ara el rapinyaire astor (*Accipiter gentilis*), o l'esparver (*Accipiter nisus*), una sèrie de picots, com ara el picot verd (*Picus viridis*), el picasoques (*Sitta europaea*), el picot garser (*Dendrocopos major*) o el colltort (*Jynx torquilla*), a banda d'altres espècies poc freqüents com el bruel (*Regulus ignicapillus*), l'oriol (*Oriolus oriolus*) o el mosquiter pàl·lid (*Phylloscopus bonelli*). La fauna ornítica costanera és caracteritzada per la gavina (*Larus ridibundus*) i el corb marí (*Phalacrocorax aristotelis*).

D'entre els mamífers, destaca la presència de la geneta o gat mesquer (*Genetta genetta*), la guineu (*Vulpes vulpes*), l'esquirol (*Sciurus vulgaris*), el toixó (*Meles meles*), i diversos micromamífers com els dos tipus d'ericons, el comú (*Erinaceus europaeus*) i el clar o africà (*Erinaceus algirus*), la rata cellada (*Eliomys quercinus*), el ratolí de bosc (*Apodemus sylvaticus*) i la musaranya (*Suncus etruscus*).

3.2. Flora

El medi natural de Calella té un interès modest des del punt de vista florístic. L'estat de degradació de les comunitats forestals, l'ocupació urbanística de la plana litoral i la canalització del curs baix de les rieres són alguns dels fenòmens que expliquen aquest baix interès. D'altra banda, les condicions geogràfiques del municipi, amb escassa presència de zones obagues i curt recorregut de les rieres, no faciliten el desenvolupament d'una flora rica i diversa.

Tanmateix, alguns sectors del municipi que encara presenten un bon estat de conservació (alzinars i suredes) o que es troben en procés de recuperació (vegetació de ribera) presenten algunes espècies de flora amb un cert interès.

Al sector forestal dominat pels alzinars s'hi poden trobar espècies típiques de la flora mediterrània, algunes de les quals com ara el cirerer d'arboç (*Arbutus unedo*) o l'heura (*Hedera helix*) són proveïdors importants d'hidrats de carboni a moltes espècies de fauna forestal durant l'època hivernal. En aquest hàbitat i a les zones més fredes i humides pot trobar-se ocasionalment el boix grèvol (*Ilex aquifolium*), espècie protegida.

Malgrat l'estat de degradació de la vegetació de ribera, en algun tram del curs mig de la riera de Calella poden localitzar-se alocs (*Vitex agnus-castus*) enmig dels canyars, un arbust típicament riberenc i d'escassa presència a les rieres del Maresme. Aquesta espècie era molt comuna antany, però la canalització i la degradació de les rieres ha provocat la dràstica reducció de les seves poblacions a tota la comarca.

En el context del Maresme, els penya-segats de Calella presenten interès ja que són els únics de la comarca. Al penya-segat del far de Calella s'hi poden trobar el fonoll marí (*Crithmum maritimum*), espècie típica de les comunitats de roques costaneres, i també el lletsó fi (*Sonchus tenerrimus*) i el crespinel (*Sedum sediforme*), pròpies d'indrets rocallosos i assolellats. Segons el Banc de dades de biodiversitat de Catalunya, hi ha sis espècies de flora que han estat citades a Calella i que presenten interès especial per a la conservació:

- *Calystegia soldanella*
- *Dianthus pyrenaicus* Pourr. subsp. *Attenuatus*
- *Dianthus seguieri* Vill. subsp. *requienii*
- *Ilex aquifolium*, Boix grèvol
- *Isoetes duriei*
- *Pancratium maritimum*, Lliri de mar

4. Arbres monumentals

El Catàleg de patrimoni natural de Calella, elaborat l'any 1999 per la Regidoria de Medi Ambient de l'ajuntament de Calella, inclou una llista dels arbres i arbredes monumentals d'interès local que comprèn els següents exemplars:

- . Plataner del Torrent de les Basses
- . Eucaliptus de la Plaça dels eucaliptus
- . Alzina del Torrent del Raig
- . Pins de Can Patuel
- . Ombú de Banys Gavina
- . Pi de Santiago Tarinas
- . Pi i Alzina del Parc Dalmau
- . Om de la Riera de Capaspre.

Aquests arbres han estat escollits bé sigui perquè ja estaven catalogats per part de l'Ajuntament, o bé perquè han estat proposats per diverses persones.

Per ampliar informació, consultar l'Auditoria Ambiental (3.1.3 MEMÒRIA DESCRIPTIVA - SISTEMES NATURALS).